Citace záznamu

Jiří Neubert – Robert Gája, Dům čp. 92 - Jihlava, kaple, *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), https://stuky.upce.cz/node/1041, vyhledáno 28. 3. 2024.

Jihlava, dům čp. 92, Masarykovo náměstí 4, kaple ve druhém patře (Jiří Neubert, 2022)

Dům čp. 92 - Jihlava, kaple

Číslo záznamu: 1041

Bližší určení díla: Klenutý prostor kaple ve druhém patře zadního traktu.

Památkově chráněno, č. úskp: 35656/7-4877

Umístění: Klenutý prostor kaple ve druhém patře zadního traktu čp. 92 v Jihlavě

Datace: Pozdní renesance. Václav Mencl odhadoval původ klenuté síně ve 3np do posledního dvacetiletí 16. století. Obvykle je v literatuře popisováno jako pozdně renesanční.

Anotace

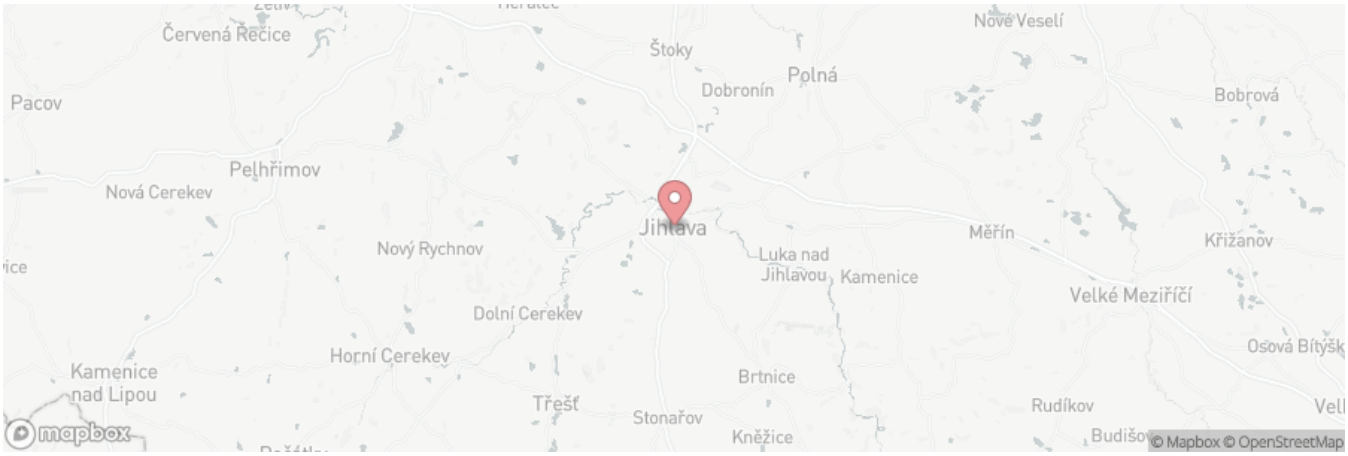
Jedná se o mohutný renesanční měšťanský dům vystavěný na gotickém jádru, z něhož se kromě obvodového zdiva přízemku a sklepa dochovalo torzo loubí a v průjezdu raně gotické sedilie. V objektu se dochovaly renesanční prvky z doby kolem poloviny 16. století, nicméně stěžejní renesanční přestavbu označuje patrně až rok 1568 uvedený na kamenném domovním portálu. Spolu s vročením jsou na portálu vytesány iniciály AS náležející tehdejšímu majiteli, významnému a nobilitovanému měšťanu Augustinu Šmilauerovi ze Smilova. K této stavební etapě náleží patrně i hmota arkýře a soubor kamenných okenních ostění. Výstavba dvorního křídla byla zahájena patrně až dodatečně, přinejmenším druhé patro s předmětnou klenutou prostorou kaple a plochým stropem se štukovou výzdobou je na toto ještě nastavěné. Drobná renesanční přístavba ve dvoře s nejasným funkčním určením přiléhá neobvykle k průjezdu renesančního dvorního křídla. Celek představuje jeden z nejhonosnějších a nejlépe dochovaných měšťanských domů Jihlavě.

Abstract

The core of the medieval townhouse underwent a significant Renaissance reconstruction dating back to 1568, when the house was owned by the prominent Šmilauer family. The construction of the courtyard wing was probably started afterwards. On its second floor there is a vaulted space richly decorated with bands of embossed ornament and the coat of arms of the Šmilauer family. Further stucco decorations are found in a small annex of the terminal wing with an unclear function. The building represents one of the most splendid and best preserved townhouses in Jihlava.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Kraj Vysočina	Jihlava (okres)	Jihlava	Jihlava

Ulice, čp. / č. o.	GPS
Masarykovo náměstí 92/4	49.395777812844, 15.591412782669

Technika štuku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
vytlačovaný štuk	neověřeno	monochromie štuková žebra jsou opatřena více vrstvami vápenných nátěrů. Konzoly byly opatřeny na historických fotografiích polychromií.	Původní stav

Uměleckohistorický popis

Prostor, v němž dnes sídlí kaple pravoslavné církve, se nachází ve druhém patře dvorního křídla měšťanského domu. Jedná se o renesanční místnost vystavěnou koncem 16. století jako součást nástavby o něco staršího dvorního křídla a snad až později v baroku propojenou s hlavním domem do náměstí. Místnost je sklenutá pravidelnou neckovou klenbou na obdélném půdorysu s koutovými výsečemi a dvojící protilehlých ale nestyčných výsečí ve středu. Konstrukční uspořádání je znejasněné průběhem štukových pásů s ústředním zrcadlovým polem a rozetou ve středu. Klenba je svedena k patkám zdobeným kartuší s volutami. Ve středu kartuší je motiv oválného erbu rámovaného perlovcem pánů Šmilauerů ze Smilova. Tento erb byl udělený Augustinovi, Jiříkovi a Janovi Šmilauerovi roku 1572 a tehdy měl tuto podobu: „*Totiž štít žluté neb zlaté barvy, v němžto v spodku zeď bílá se třemi stínkami k šachovnici nápodobna, na kteréžto jedné prostřední stínce kohout černý levou nohou držíc v pravé vyzdvižené šveinšpis nebo voštipec myslivecký pošikem na pravém křídle položený, mající hřeben a lalok červený k pravé straně obrácený vzhůru stojí. Nad štítem kolčí helm, okolo něhožto přikrývadla nebo fafrnochy žluté nebo zlaté a černé barvy z obou stran dolův potažené visí. Nad tím nade vším točenice týchž barev, na nížto kohout černý tím vším způsobem jako dole v štítu vzhůru stojící se vidí.*“ Štukové pásy na klenbě jsou provedeny různě: 1) rám zrcadla a kolmé pásy dělící klenbu na pomyslných šest polí jsou složeny z dvojice lišt vejcovců a střední lišty perlovce, 2) hřebínky výsečí jsou zdobeny po obou stranách listovcem a perlovcem, 3) vložené pásy v lunetách perlovcem a dvojicí vejcovů po stranách, 4. pásy lemující průběh lunet na stěnách perlovcem a vejcovcem. Křížení zrcadlového rámu a k němu kolmých pásů a sbíhající pásy v koutových lunetách jsou akcentovany reliéfními hlavičkami lvů. Barevná prezentace odpovídá stávajícímu využití, na odlišnou barevnost kleneb a zejména barevné provedení patek odpovídající popisu erbu lze usuzovat z historických fotografií. Na těch je také patrný průběh příčně uložených a dnes chybějících kovových táhel.

Literatura

Bohumil Samek (et al.), Umělecké památky Moravy a Slezska, svazek 2., J–N, Praha 1999, s. 72.
Milena Hauserová, *Jihlavské renesanční domy s dvoranou*, Praha 2001, nestránkováno.
Václav Mencl,

Autoři záznamu

Jiří Neubert – Robert Gája

Datum poslední změny

5.2.2024

Fotodokumentace současného stavu

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple, detail (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple (Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple
(Jiří Neubert 2022)

Jihlava, dům č. p. 92, 2. patro, klenba kaple
(Jiří Neubert 2022)